

Bijlage 5

Rapport recreatiedruk Kloosterveen III

Recreatiedruk Kloosterveen III

Definitief

Gemeente Assen

Grontmij Nederland B.V.
Assen, 20 mei 2011

Verantwoording

Titel : Recreatiedruk Kloosterveen III
Subtitel :
Projectnummer : 287233
Referentienummer : 287233
Revisie : 00
Datum : 20 mei 2011

Auteur(s) : A.F. Poelman
E-mail adres : alien.poelman@grontmij.nl
Gecontroleerd door : mr. M. Haan
Paraaf gecontroleerd :
Goedgekeurd door : F.J. Gort
Paraaf goedgekeurd :
Contact : Stationsplein 12
9401 LB Assen
Postbus 29
9400 AA Assen
T +31 592 33 88 99
F +31 592 33 06 67
www.grontmij.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
2	Kloosterveen III	5
2.1	Bebouwing	5
2.2	Recreatieve groenvoorzieningen in Kloosterveen III	5
2.3	Huidige en toekomstige ontsluiting Kloosterveen III	6
2.4	Toeristisch-recreatieve omgeving van Kloosterveen III	6
2.5	Afstanden Kloosterveen III ten opzichte van de natuurgebieden	8
2.5.1	Wandelaars	8
2.5.2	Fietsers	12
3	Recreatiedruk.....	14
3.1	Huidige recreatiedruk	14
3.2	Toekomstige recreatiedruk	15
3.2.1	Ommetje voor het uitlaten van de hond	16
3.2.2	Wandelingen vanuit huis.....	17
3.2.3	Fietsen vanuit de woning	18
3.3	Conclusie	19
4	Aanbevelingen	20

Bijlage 1: Bronvermelding

Bijlage 2: Fietstellingen Fochteloerveen - Veenhuizen

1 Inleiding

In de gemeente Assen is Kloosterveen een nieuwbouwwijk die in fasen wordt gebouwd. Fase 1 is afgerond, fase 2 is deels (ongeveer voor de helft) gebouwd. De planvorming voor Kloosterveen III is momenteel aan de orde. Een nieuwe woonwijk levert meer inwoners op die gebruik maken van de omgeving. Die omgeving wordt onder andere gebruikt als uitloopgebied om te recreëren. Dat wil zeggen fietsen en wandelen, maar ook bijvoorbeeld de hond uitlaten.

Nabij de wijk Kloosterveen ligt het Fochteloërveen. Dit gebied is een Natura 2000-gebied en een kerngebied in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Een toename van recreanten zou mogelijk nadelige gevolgen kunnen hebben voor beschermde flora en fauna in dit gebied. Hetzelfde geldt deels ook voor het Witterveld (eveneens een Natura 2000- en EHS-gebied). Dit gebied is echter niet openbaar toegankelijk en zal daardoor in mindere mate de effecten merken van een toenemend inwoneraantal. Maar ook hier is het belangrijk om te weten hoe het zit met de recreatiedruk.

De onderzoeksvraag van dit onderzoek luidt:

“Wat is de te verwachten recreatiedruk op natuurgebied Fochteloërveen en deels ook het Witterveld als de wijk Kloosterveen III wordt gebouwd?”

Het onderzoek richt zich op de twee meest beoefende recreatieactiviteiten namelijk wandelen en fietsen. Binnen het wandelen richten wij ons ook specifiek op de mensen die hun hond uitlaten.

2 Kloosterveen III

Kloosterveen III is onderverdeeld in twee deelgebieden, te weten West en Zuid. Het westelijke deelgebied ligt ten noorden van de Drentse Hoofdvaart en ten oosten van de Norgervaart. Het sluit aan bij de nog deels te ontwikkelen woningbouw van Kloosterveen II. Het zuidelijke deelgebied ligt ten zuiden van de Drentse Hoofdvaart en wordt ontwikkeld als voortzetting van de bestaande woningbouw in het gebied Sterrenbeeldenbuurt/Planetenbuurt, welke onderdeel is van Kloosterveen I.

2.1 Bebouwing

Het totale plangebied Kloosterveen ligt ten westen van de stad Assen en hier zullen circa 6.500 woningen gebouwd worden. Sinds de start in 1997 is de wijk gegroeid tot 10.219 inwoners in 2010. De wijk Kloosterveen II moet deels nog gebouwd worden.

In de nieuwe wijk Kloosterveen III worden naar verwachting nog circa 1.200 woningen gebouwd, waarbij Kloosterveen III West uit circa 700-800 woningen en Kloosterveen III Zuid uit circa 300-350 woningen zal bestaan. Dit betekent een verwachte toename van circa 2.611 inwoners (2,27 per huishouden in 2007¹). De toename van het aantal inwoners is gebaseerd op 1.150 woningen (maximaal aantal woningen per deelgebied Kloosterveen III).

De bevolkingsopbouw van het huidige Kloosterveen wijkt in haar leeftijdsverdeling af van de landelijke trend. De groep jonge kinderen en de groep 30 tot 50 jaar is sterk vertegenwoordigd. Dit wordt veroorzaakt doordat Kloosterveen een nieuwbouwwijk is, waar een grote groep jonge gezinnen naar toe is verhuisd. De ouderen (50+) en starters en studenten zijn ten opzichte van het gemiddelde ondervertegenwoordigd. Ook voor de woonwijk Kloosterveen III zal deze verdeling een rol spelen. In de toekomst verwacht men wel dat de groep 65 plus sterk zal toenemen². En dat dit een andere verdeling geeft.

2.2 Recreatieve groenvoorzieningen in Kloosterveen III

De exacte inrichting van Kloosterveen III is op het moment van schrijven niet bekend. Wel staat vast dat Assen kiest voor lagere woningdichtheden aan de stadsranden. In Kloosterveen III streeft men naar een dichtheid van <16 woningen per hectare, waar Kloosterveen II nog een dichtheid van 20-24 woningen per hectare kende.

Het is de bedoeling dat er landschappelijke routes dwars door de woonwijk Kloosterveen III lopen die aan zullen sluiten op het landschap. Daarmee ontstaat er een overgang stad-land welke de natuurlijke stadsrand van Assen vormt. Er moet daarnaast een natte ecologische zone aangelegd worden langs de Norgervaart. Deze zone draagt bij aan de duidelijke en permanente overgang van het stedelijk gebied naar het buitengebied. Dit gebied wordt ten oosten van de huidige kade gelegd, waardoor het cultuurhistorische beeld van de vaart behouden blijft. Door of langs het gebied wordt een wandelroute en eventueel een fietsroute aangelegd.

Op dit moment is het niet duidelijk waar exact recreatievoorzieningen/wandelmogelijkheden in de wijk zelf aangelegd worden. Wel staat vast dat er public footpaths gerealiseerd worden. Er

¹ Bron: www.drenthe.nl/cijfers

² Bron: Woonplan Assen 2010 - 2030

komt een wandel/fietspad lang het landgoed naar het Tonckensbos en een veiligere bereikbaarheid (ongelijkvloerse verbinding) van het recreatiegebied Baggelhuizerplas en Pelinckbos.

2.3 Huidige en toekomstige ontsluiting Kloosterveen III

In de huidige situatie vormt de Domeinweg de ontsluiting voor fietsers en wandelaars. Hier kunnen zij in westelijke richting de Norgervaart oversteken om vervolgens naar het noorden of zuiden gaan. Via Kloosterveen I richting het zuiden (Baggelhuizen/Witterveld) is de huidige ontsluiting: via Aletta Jacobsweg, Hoofdvaartsweg en Polweg of via Aletta Jacobsweg en Professor Prakkeweg.

Waar de toekomstige ontsluitingsfietspaden/wandelpaden in de wijk gerealiseerd worden staat nog niet definitief vast. Aan de westelijke, noordelijke en oostelijke rand van Kloosterveen III West zijn fietspaden voorzien (gelegen in groenzones dus ook aantrekkelijk voor recreanten). Via deze fietspaden kan ook het buitengebied bereikt worden. In het verlengde van het fietspad in de oostelijke rand is een fietsbrug over de Drentse Hoofdvaart voorzien om Kloosterveen III West en Zuid met elkaar te verbinden. Verder zuidelijk is een fietsverbinding over/onder de Balkenweg voorzien, zodat vanuit Kloosterveen III West het Pelinckbos en de Baggelhuizerplas veilig bereikt kunnen worden. Vanuit Kloosterveen III West komen op twee locaties fietstunnels onder de provinciale wegen N371 en N373, zodat er een veilige fietsverbindingen in de richtingen Smilde ontstaat.

2.4 Toeristisch-recreatieve omgeving van Kloosterveen III

Fochteloërveen (westkant)

Het Fochteloërveen valt onder Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer. Het Fochteloërveen is een 2500 ha groot natuurgebied dat een restant is van het uitgestrekte Drents-Friese hoogveengebied, dat sinds 1660 grotendeels is afgegraven. Het Fochteloërveen is één van de best bewaarde hoogveengebieden van Nederland. Het Fochteloërveen is een kerngebied in de Ecologische Hoofdstructuur en een (door Europa beschermd) Natura 2000-gebied.

Het gebied is toeristisch-recreatief gezien aantrekkelijk vanwege de wandel- en fietsmogelijkheden (2 wandelroutes van elk 6 km en Veenwoldfietsroute van 37 km) en de aanwezige houten uitkijktoren welke een prachtig uitzicht biedt over het veld.

Natuurvisie Fochteloërveen 2009 - 2029

In de natuurvisie Fochteloërveen 2009 – 2029 van Natuurmonumenten staat dat het Fochteloërveen een flinke aantrekkingskracht heeft op recreanten en dat met name het auto- en fietsverkeer de laatste jaren groeit. Vooral in de weekenden en op feestdagen is de Fochteloërveenweg in trek om met de auto door het uitgestrekte veengebied te rijden. Van de fietspaden over en rond het veen wordt veel gebruik gemaakt.

De dagrecreatie concentreert zich aan de Fochteloërveenweg bij de Brunstinger plassen van waaruit de mensen een wandeling maken over de Bonghaar het veen op, of in zuidelijke richting langs de rand van het veen.

In de omgeving van het Esmeer en in de Compagnonsbossen bij Ravenswoud wordt veel gewandeld. Aan de noordrand van de Compagnonsbossen staat sinds een aantal jaren een uitkijktoren. Hier wordt druk gebruik van gemaakt. Bij het Esmeer ligt het 'Bos van de Toekomst'. Dit is een initiatief van Staatsbosbeheer, waarin mensen ter herinnering aan een bijzondere gebeurtenis (bijvoorbeeld huwelijk, overlijden, geboorte) een boom kunnen planten.

Een deel van het Bankenbosch is niet toegankelijk vanwege de aanwezigheid van de penitentiare inrichting. Aan de westkant van het Esmeer is een doorgaand (fiets)pad. In de Compagnonsbossen en in de toegankelijke delen van de boswachterij mogen honden onder appel loslopen.

Een extra stroom recreanten naar het gebied, vooral wandelaars en fietsers, kan worden verwacht vanuit de nieuwe Asser wijk Kloosterveen, die de komende tijd verder uitbreidt richting het veen. De toename van de recreatie brengt problemen met zich mee. Zo vallen op de Fochteloërveenweg, ondanks de aangebrachte faunapassages, nog steeds slachtoffers onder de overstekende slangen en andere reptielen en amfibieën. Daarnaast wordt de rust in het gebied vaker verstoord, terwijl deze zeer belangrijk is voor kenmerkende diersoorten zoals reptielen, ganzen en kraanvogels, die bijzonder gevoelig zijn voor verstoring.

Bovendien vormen de rust en het gevoel van verlatenheid in de weidse vlakke de essentiële kwaliteiten waar bezoekers op af komen. Maar behalve een knelpunt is toenemende recreatie ook een kans. Het biedt mogelijkheden om de betrokkenheid van mensen bij het gebied te vergroten. Daarvoor is het nodig de kwaliteiten van het gebied beleefbaar te maken en recreanten goede voorzieningen te bieden. De kunst is een balans te vinden met het behoud van de rust en de stilte die horen bij dit landschap, en van de bijzondere natuur.

Na afronding van de eerste en tweede module van de landinrichting Fochteloërveen is de recreatieve infrastructuur van het gebied flink uitgebreid en van hoge kwaliteit. Vergeleken met nationale parken zoals het Drents-Friese Wold en het Dwingelderveld is de recreatieve infrastructuur in het Fochteloërveen echter beperkt. Dat past bij het Fochteloërveen, het onherbergzame karakter en het beleven van rust en ruimte.

Om een te grote druk vanuit de nieuwbouw van Assen te voorkomen is het wenselijk recreanten al in de directe omgeving mogelijkheden te bieden. Te denken valt aan een parkzone direct grenzend aan Kloosterveen waar mensen terecht kunnen voor een frisse neus en het uitlaten van de hond. Voor natuurgenieters worden mogelijkheden gecreëerd langs de oostelijke rand van het veen en bij het Esmeer. Voor de fietsers zijn er de fietspaden voor een rondje Fochteloërveen. Wij denken graag met de gemeente Assen mee om de juiste balans te vinden.

Witterveld (zuidkant)

Dit gebied betreft een deels nog actief, deels herstellend hoogveengebied ten zuidwesten van Assen. Het Witterveld is een 482 ha groot Natura 2000-gebied en herbergt twee zeldzame hoogveenmeertjes (meerstallen).

Het gebied is niet toegankelijk voor recreanten. Defensie heeft het gebied in bruikleen als veiligheidszone voor een schietbaan. Vanaf enkele openbare wegen en fietspaden kan men wel een goede indruk krijgen van het gebied.

Overige natuur/recreatiegebieden

Naast de hierboven beschreven gebieden hebben de toekomstige inwoners de keuze uit andere natuur- en recreatiegebieden namelijk:

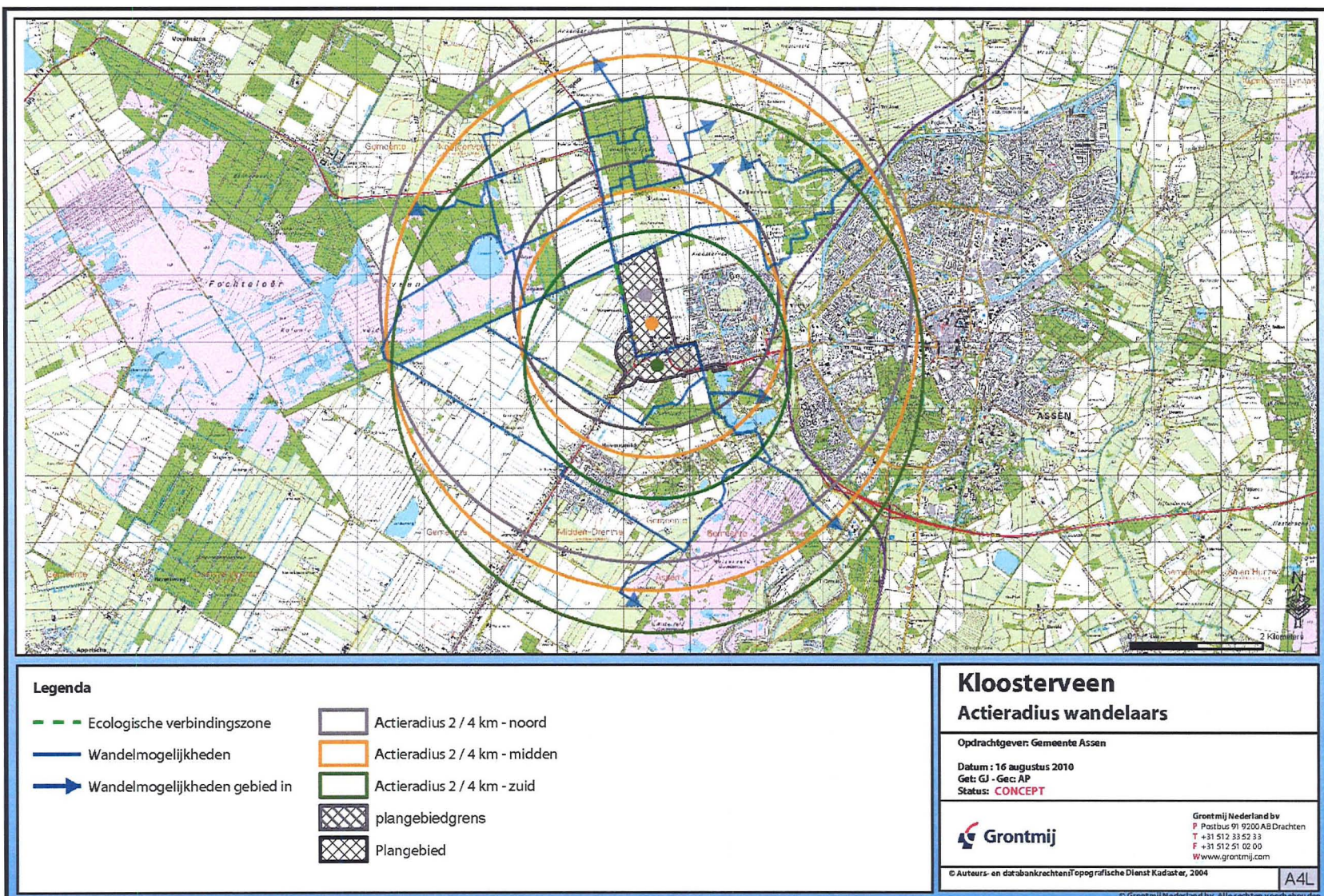
- Asserbos, fiets- en wandelmogelijkheden en een kinderboerderij;
- Pelinckbos, wandelmogelijkheden;
- Tonckensbos, wandelmogelijkheden;
- Recreatiegebied Baggelhuizen, wandel- en fietsmogelijkheden en overige recreatieactiviteiten;
- Het nieuwe landgoed tussen de Koelenweg en de Jan Klokwijk, inclusief het nieuwe bos aan de westkant van de Norgervaart, wandelmogelijkheden;
- Bos- en golfterrein, recreatiegebied speciaal ontwikkeld voor Kloosterveen. Momenteel zijn er wandel- en fietsmogelijkheden en er worden nog extra recreatieve voorzieningen gerealiseerd.

2.5 Afstanden Kloosterveen III ten opzichte van de natuurgebieden

2.5.1 Wandelaars

Om een indruk te krijgen hoe de gebieden zich verhouden tot de nieuwe woonwijk is de actieradius van de wandelaars weergegeven op kaart op de volgende pagina.

De wandelkaart laat zien hoe ver wandelaars het gebied in kunnen trekken. De cirkels bestaan uit 2 en 4 km en beginnen op drie centrale plekken in Kloosterveen III. Wij hebben 2 kilometer genomen omdat dit de gemiddelde afstand is die iemand aflegt voor het maken van een omme-tje en 4 kilometer voor een langere wandeling. Dit onderwerp is uitgewerkt in het volgende hoofdstuk. Op de kaart staat verder de richting waarheen men kan wandelen en de belangrijkste wandelpaden. De kaart toont een aantal wandelpaden, niet alle paden zijn ingetekend. Het is bedoeld om een indruk te krijgen van de mogelijkheden.

Met de bovenstaande kaart is geen rekening gehouden met de fysieke infrastructuur. De kaart geeft hemelsbreed de maximale wandelafstand aan. De wandelaar zal gebruik moeten maken van bestaande paden en wegen en daardoor zal de afstand tot de natuurgebieden langer zijn dan op de bovenstaande kaart is weergegeven. Daarom is per natuurgebied gekeken naar de daadwerkelijke wandelafstand over bestaande paden en wegen.

De opgenomen wandelafstanden in de tabel zijn tot stand gekomen door te meten via de website www.afstandmeten.nl. Het betreffen afstanden bij benadering. De kaart op de volgende pagina toont de meetpunten.

Tabel 2.1. Wandelafstanden Kloosterveen III

Wandelafstand bij benadering	West 1	West 2	Zuid
Fochteloërveen/Esmeer begin begrenzing Natura-2000 omgeving Esmeer	1,5 km	2 km	3 km
Tonckensbos, parkeerplaats en begin wandelroute	1,5 km	2 km	3 km
Nieuw landgoed incl. natuurgebied ten westen van de Norgervaart	500 m	1 km	2 km
Bos- en Golfterrein eind van de Pitteloseweg	3,5 km	3 km	4 km
Asserbos, begin Rode Heklaan	5 km	4,5 km	4 km
Recreatiegebied Baggelhuizen, begin visvijver	2,5 km	2 km	1,5 km
Pelincksbos, via Polweg	2,5 km	2 km	1 km
Begin van het Witterveld, via Witterhaar	4,5 km	4 km	3 km

Wij hebben ervoor gekozen om Kloosterveen III West op te delen in twee gedeelten, namelijk een oostelijk en westelijk deel, waarbij de reeds bestaande Domeinweg als centraal uitgangspunt is genomen. Wij hebben dit gedaan om inzicht te krijgen in de daadwerkelijke loopafstanden tot de gebieden via bestaande wegen en paden. Iemand die namelijk in het oostelijke deel woont, bevindt zich veel verder van de gebieden aan de westkant en andersom is dit ook het geval. Wij zijn uitgegaan van de meest logische en kortste route.

Voor Kloosterveen III Zuid is gekozen voor de rotonde Hoofdweg, omdat deze centraal in de wijk ligt en een bestaande weg is.

West 1 is de wandelafstand vanuit de toekomstige wijk Kloosterveen III West vanaf het einde van de Domeinweg richting Norgervaart.

West 2 is de wandelafstand vanuit de toekomstige wijk Kloosterveen III West vanaf het begin Domeinweg (begin Kloosterveen II).

Zuid is de wandelafstand vanuit de toekomstige wijk Kloosterveen III Zuid vanaf de rotonde Hoofdweg/Balkenweg (via Hoofdvaartsweg en Polweg).

Figuur 2. Overzicht natuur- en recreatiegebieden en meetpunten

1. Fochteloërveen

2. Tonckensbos

3. Landgoed

4. Bos- en golfterrein

● = meetpunt

5. Asserbos

6. Recreatiegebied Baggelhuizen

7. Pelincksbos

8. Witterveld

2.5.2 Fietsers

De kaart op de volgende pagina geeft een indruk van de spreiding van de toekomstige inwoners per fiets over de natuurgebieden. Deze kaart geeft de belangrijkste fietspaden richting de natuur- en recreatiegebieden aan. Ook worden de fietsrichtingen aangegeven. Deze kaart geeft een indruk hoe ver inwoners het gebied in kunnen trekken.

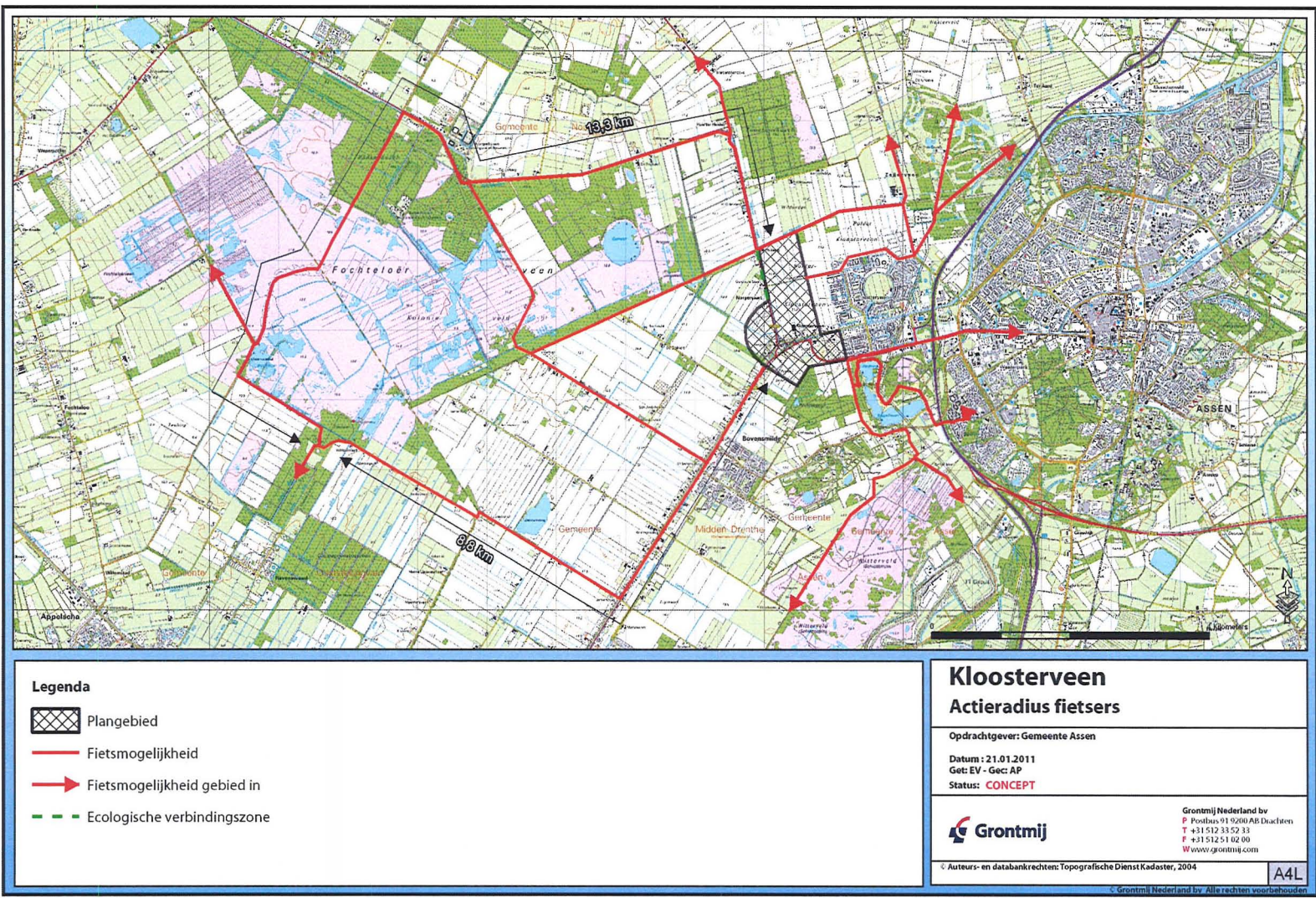
Hieronder zijn de fietsafstanden weergegeven vanuit de toekomstige wijk Kloosterveen III West (gemeten vanaf het punt waar de Domeinweg de Norgervaart kruist) tot enkele recreatief aantrekkelijke locaties in/bij het Fochteloërveen.

- uitkijktoren via Veenhuizen ca. 13 km
- uitkijktoren via Bovensmilde ca. 9 km
- de kern Fochteloërveen via het nieuwe fietspad ca. 5 km

De fietsafstanden vanuit de toekomstige wijk Kloosterveen III Zuid (gemeten vanaf de rotonde Hoofdvaartsweg/Balkenweg) naar dezelfde locaties:

- uitkijktoren via Veenhuizen ca. 16 km
- uitkijktoren via Bovensmilde ca. 7 km
- via het nieuwe fietspad naar kern Fochteloërveen ca. 7 km

Een fietsrondje Fochteloërveen vanuit Kloosterveen West en Zuid is ongeveer 22 km.

3 Recreatiedruk

3.1 Huidige recreatiedruk

Het exacte aantal bezoekers (fietsers en wandelaars) dat jaarlijks naar het Fochteloërveen gaat is niet bekend. Natuurmonumenten heeft geen tellingen verricht. Ook het aantal fietsbewegingen rondom het Witterveld zijn niet in kaart gebracht, zowel de gemeente Midden-Drenthe als Assen hebben geen tellingen verricht. Wel zijn er vanuit de gemeente Ooststellingwerf tellingen gedaan aangaande het auto- en fietsverkeer rondom het Fochteloërveen. In de onderstaande tabel is het resultaat weergegeven.

Tabel 3.1 Overzicht aantal fietsers rondom het Fochteloërveen³

Locatie telpunt	Aantal personen per dag
De weg Fochteloërveen	
Gemiddeld op werkdagen	66
Gemiddeld op een weekenddag	41
Fietspad Compagnonsbossen Ravenswoud - Fochteloërveen	
Werkdagen	297
Weekenddag	510
Fietspad Fochteloërveen - Veenhuizen	
Werkdagen	180
Weekenddag	315

Bron: gemeente Ooststellingwerf

Uit deze tellingen blijkt dat er het meest gefietst wordt tussen 10.00 en 18.00 uur en in de weekenden. Als wij deze aantallen doorrekenen naar een totaal aantal fietsers per jaar rondom het Fochteloërveen dan ziet de berekening er als volgt uit⁴:

Fochteloërveen (16 tot 30 mei 2008)

- 52 weken * 5 werkdagen * 66 fietsers = 17.160
 - 52 weken * 2 weekenddagen * 41 fietsers = 4.264
- Totaal: 17.160 + 4.264 = 21.424

Fietspad Compagnonsbossen Ravenswoud – Fochteloërveen (1 tot 7 september 2005)

- 52 weken * 5 werkdagen * 297 = 77.220
 - 52 weken * 2 weekenddagen * 510 = 53.040
- Totaal: 77.220 + 53.040 = 130.260

Fietspad Fochteloërveen – Veenhuizen (10 tot 18 september 2005)

- 52 weken * 5 werkdagen * 180 = 46.800
 - 52 weken * 2 weekenddagen * 315 = 32.760
- Totaal: 46.800 + 32.760 = 79.560

³ Bron: gemeente Ooststellingwerf

⁴ Kanttekening bij bovenstaande berekeningen: de gemiddelden zijn genomen over een zeer korte periode. Daarnaast is er geen rekening gehouden met de seizoenen en de weersomstandigheden (mooi/slecht weer). Cijfers zijn dus op basis van best beschikbare gegevens.

Voor de verdere berekeningen nemen wij het totaal aantal fietsers op het fietspad Fochteloërveen - Veenhuizen als uitgangspunt. Deze fietsers bevinden zich in de kern van het gebied. Wij gaan ervan uit dat de aantallen van de weg Fochteloërveen en het fietspad Compagnonsbos- sen zullen terug komen in het totaal aantal van het fietspad Fochteloërveen – Veenhuizen. Op deze manier voorkomen wij dubbeltellingen. Een overzicht van deze tellingen is terug te vinden in bijlage 2. Voor verkeerstellingen wordt veelal gewerkt met een percentage voor autonome groei. Dit percentage is voor fietsers niet aanwezig. De cijfers van het CBS geven aan dat het aantal mensen dat regelmatig fietst voor zijn of haar plezier vanaf 2005 tot 2008 gelijk is gebleven. Wij kunnen daarom de cijfers van 2005 als uitgangspunt nemen.

Het huidige aantal wandelaars in het Fochteloërveen is onbekend. Hierover kunnen wij geen uitspraken doen.

Voor het Witterveld geldt dat er geen cijfers beschikbaar zijn. Zowel de gemeente Assen als Midden-Drenthe hebben geen tellingen verricht op het fietspad Paaskamp grenzend aan het Witterveld. Ook zijn er geen aantallen van wandelaars bekend. Het Witterveld zelf is niet toegankelijk voor fietsers en wandelaars.

3.2 Toekomstige recreatiedruk

Met de komst van de nieuwe woonwijk in de buurt van de natuurgebieden Fochteloërveen en het Witterveld zal het recreatief gebruik toenemen, vooral voor het Fochteloërveen omdat nu al blijkt dat een groot deel van de bezoekers aan het Fochteloërveen – naast de bezoekers uit omliggende dorpen - uit de buurt komt (natuurvisie Natuurmonumenten). Men zal niet snel richting het Witterveld trekken omdat dit gebied niet toegankelijk is.

In het onderstaande is een berekening van de toename van de recreatiedruk opgenomen. Voorafgaand aan deze berekening maken wij enkele algemene opmerkingen over recreatiedruk in natuurgebieden.

Samenstelling wijk

Bij de recreatiedruk spelen een aantal belangrijke factoren zoals de wijksamenstelling. Gezinnen recreëren anders dan senioren. Op dit moment wonen in Kloosterveen veel gezinnen. De verwachting is dat dit ook het geval zal zijn in Kloosterveen III. Echter na verloop van tijd zal de wijk vergrijzen en zullen er meer oudere echtparen gaan wonen. Dit kan consequenties hebben voor de recreatiedruk.

Gezinnen met kinderen recreëren vaker in de directe nabije omgeving. Recreatiegebied Baggelhuizen en het Asserbos met kinderboerderij zullen daarom eerder bezocht worden dan het Fochteloërveen en het Witterveld. Senioren hebben meer tijd, mogen graag wandelen en fietsen en zullen dus vaker, langer en dieper de omgeving intrekken. Omdat er veel onzekerheden zijn rondom de toekomstige samenstelling van de wijk, kunnen wij hiervoor in dit onderzoek geen betrouwbare aannames doen.

Recreatiemotieven

Het onderzoeksinstituut Alterra heeft recent onderzoek verricht naar recreatiemotieven.⁵ Hieruit blijkt dat bij ieder motief een ander type natuurgebied hoort. Ook het gebruik van de natuur verschilt per recreatiemotief. Uit het Alterra-onderzoek blijkt dat 35% van de bevolking 'er even uit' wil, 30% zoekt 'gezelligheid', 15% is 'geïnteresseerd en wil iets leren', 10% zoekt 'wildernis' en 10% wil 'sporten'. Door te weten met welke motieven de bezoekers een natuurgebied bezoeken, kunnen natuurbeheerders keuzes maken bij de inrichting van het gebied (o.a. door zoning).

Een analyse naar de mate waarin beheerders van de verschillende natuurgebieden hun gebied voor één of meer recreatiemotieven inrichten, valt buiten het kader van dit onderzoek. Wel is kennis genomen van het feit dat Natuurmonumenten in het oostelijke deel van het Fochteloër-

⁵ Alterra, Ontwikkeling behoefte aan recreatieactiviteiten en relatie met motieven. Wageningen 2010

veen maatregelen gaat treffen om recreatief gebruik te beïnvloeden. In de aanbevelingen (hoofdstuk 4) wordt hier op ingegaan.

Voor een globale voorspelling van de omvang van de toename kijken wij naar drie categorieën recreanten te weten: wandelaars voor het uitlaten van de hond, wandelaars vanuit huis die een lange of korte wandeling maken en fietsers.

3.2.1 Ommetje voor het uitlaten van de hond

Het uitlaten van een hond neemt gemiddeld 45 minuten tot een uur in beslag en heeft dezelfde reikwijdte als die van een ommetje namelijk circa 2 kilometer.

Kloosterveen III West

De volgende gebieden zijn te bereiken voor het uitlaten van de hond (enkele afstand ≤ 2 km):

- Groengebieden in de eigen wijk.
- Omgeving Esmeer (onderdeel van het Fochteloërveen). Om een rondje te kunnen lopen is men circa 5 km onderweg. Deze optie leent zich minder voor het uitlaten van de hond, maar zal waarschijnlijk – vanwege de aantrekkelijkheid van het gebied - door de inwoners wel gebruikt worden als ommetje. Deze optie nemen wij daarom mee in onze berekening;
- Het Tonckensbos;
- Nieuw landgoed inclusief natuurgebied ten westen van de Norgervaart;
- Recreatiegebied Baggelhuizen is met een afstand van circa 2 km goed te bereiken, maar men heeft daar dan nog niet gewandeld. Deze afstand komt er dan nog bij en zal te vergelijken zijn met het rondje Esmeer;
- Voor het Pelincksbos geldt hetzelfde als voor recreatiegebied Baggelhuizen.

Op grond van het voorgaande zijn er 6 gebieden die in aanmerking komen voor het uitlaten van de hond. In het kader van dit onderzoek is het niet mogelijk een nadere analyse te maken van het verwachte gebruik. Gegevens over specifieke voorkeuren ten aanzien van uitlaatgebieden zijn niet voorhanden.

Om een beeld te kunnen vormen van de te verwachten toename is gebruik gemaakt van de volgende berekening.

Kloosterveen III West krijgt $800 \text{ woningen} \times 2,27$ (gemiddeld aantal personen per huishouding) = 1.816 inwoners.

Aantal honden in Nederland 2,1 miljoen. Aantal inwoners Nederland 16,5 miljoen. Dit betekent dat 13% een hond heeft. Voor Kloosterveen III West is dat 236 hondenbezitters. De dierenbescherming adviseert om een hond minimaal drie keer per dag uit te laten, waarvan eenmaal een langere wandeling van een half uur of langer. Dit betekent dat 236 mensen één keer per dag hun hond uitlaten met een wandeling van een half uur of langer. Op jaarbasis leidt dit tot $236 \times 365 = 86.140$ langere wandelingen met hond.

Men heeft echter de keus uit 6 wandelrichtingen. Vanuit de nieuwe wijk zal men dan ook gebruik maken van de diverse opties, dit hangt mede af waar men het dichtst bij woont. Voor het Fochteloërveen/Esmeer zal dit een toename kunnen betekenen van maximaal 14.357 ($86.140/6$ opties) extra wandelingen per jaar. Dat betekent 39 extra wandelaars per dag. Dit is een maximaal aantal en kan in de praktijk lager zijn, omdat het Esmeer relatief ver weg ligt en er op kortere afstand meerdere goede alternatieven zijn. Ook mogen honden niet loslopen bij het Esmeer. Ze zijn wel toegestaan maar dan aan de lijn.

De afstand tot het Witterveld is circa 4 kilometer en dit is te ver voor het uitlaten van de hond. Het aantal wandelaars langs de randen van het Witterveld (het Witterveld zelf is niet toegankelijk) zal daardoor niet toenemen.

Kloosterveen III Zuid

Het Fochteloërveen is vanuit deze kant van de wijk te ver weg voor het uitlaten van de hond. De omgeving van het Esmeer ligt op circa 3 kilometer.

Er zijn geen wandelmogelijkheden in het Witterveld, wel aan de randen. De afstand van het midden van de wijk Kloosterveen III Zuid is 3 km en leent zich dus niet voor het uitlaten van de hond. Daarnaast is het recreatiegebied Baggelhuizen en het Pelincksbos veel dichterbij (ca. 2 km). Wij nemen dus aan dat de wandelaars daar eerder naartoe gaan als men de hond wil uitlaten.

3.2.2 Wandelingen vanuit huis

De duur van een ommetje ligt zo rond de 45 minuten⁶. In die tijd wordt een totale afstand afgelegd van ongeveer 4 km. Men heeft als wens om een rondje te kunnen lopen en er is behoefte aan afwisseling.

Uit cijfers van het rapport 'Nationale Wandelmonitor 2010' van de stichting Wandelplatform-LAW blijkt dat 51% van de bevolking (6,6 miljoen) boven de 18 jaar regelmatig wandelt. Zij maken in totaal jaarlijks 710 miljoen wandelingen. Dit betekent gemiddeld 108 wandelingen per jaar (710 mln. wandelingen gedeeld door 6,6 miljoen Nederlanders) en één wandeling staat gelijk aan één persoon. Deze wandelingen zijn onder te verdelen in vier categorieën:

- Korte wandeling: een half uur tot 1 uur (ca. 2 – 4 km) dit betreft 74% van het aantal wandelingen;
- Langere wandeling: 1 tot 4 uur (ca. 4 – 14 km) dit betreft 12% van het aantal wandelingen;
- Lange afstandswandeling: meer dan 15 km per dag, dit betreft 2% van het aantal wandelingen;
- Stadswandeling, dit betreft 12% van het aantal wandelingen.

Kloosterveen III West

$1.816 \text{ inwoners} \times 51\% = 926$ regelmatige wandelaars. Deze groep maakt per persoon 108 wandelingen per jaar. Het totaal aantal wandelingen voor de wijk per jaar is 100.008.

Dit betekent per jaar:

74.006 korte wandelingen

12.001 langere wandelingen

2.000 lange afstandswandelingen

12.001 stadswandelingen

Voor het effect op de natuur- en recreatiegebieden gaan wij ervan uit dat de lange afstandswandelingen elders plaats vinden. De stadswandelingen spreken voor zich, deze wandelaars wandelen niet in de natuurgebieden.

De 74.006 korte wandelingen (ca. 2 tot 4 km) kunnen plaatsvinden in 5 gebieden namelijk Fochteloërveen/Esmeer, het Tonckensbos, het nieuwe landgoed, Recreatiegebied Baggelhuizen en het Pelincksbos. Het wandelen in eigen wijk nemen wij niet mee, omdat dit gerekend wordt onder de stadswandelingen. Voor het Fochteloërveen/Esmeer betekent dit een gemiddelde toename van 74.006 gedeeld door 5 gebieden is 14.801 wandelingen per jaar. Dit is een gemiddelde toename van 41 wandelingen per dag.

De 12.001 langere wandelingen (ca. 4 tot 14 km) kunnen plaats vinden in de 8 gebieden genoemd in paragraaf 2.4. Voor het Fochteloërveen/Esmeer betekent dit een gemiddelde toename van 12.001 gedeeld door 8 gebieden is 1.500 wandelingen per jaar. Dit is een gemiddelde toename van 4 wandelingen per dag. Hetzelfde geldt voor het Witterveld. Aan de randen van het Witterveld is een toename te verwachten van 4 wandelaars per dag.

Kloosterveen III Zuid

$795 \text{ inwoners} \times 51\% = 405$ regelmatige wandelaars. Deze groep maakt per persoon 108 wandelingen per jaar. Het totaal aantal wandelingen voor de wijk per jaar is 43.740.

⁶ Balansboek rood-groen, Stichting Recreatie - 2005

Dit betekent per jaar:

32.368 korte wandelingen

5.249 langere wandelingen

875 lange afstandswandelingen

5.249 stadswandelingen

Voor het effect op de natuur- en recreatiegebieden gaan wij ervan uit dat de lange afstandswandelingen elders plaats vinden. De stadswandelingen spreken voor zich, deze wandelaars wandelen niet in de natuurgebieden.

De 32.368 korte wandelingen (ca. 2 tot 4 km) kunnen plaats vinden in 3 gebieden namelijk het nieuwe landgoed, recreatiegebied Baggelhuizen en het Pelincksbos. Het wandelen in eigen wijk nemen wij niet mee, omdat dit gerekend wordt onder de stadswandelingen. Voor het Fochteloërveen/Esmeer betekent dit geen toename vanuit het zuidelijk deel van de wijk. Het Witterveld ligt met een afstand van 3 kilometer ook te ver weg voor het maken van een korte wandeling.

De 5.249 langere wandelingen (ca. 4 tot 14 km) kunnen plaats vinden in de 8 gebieden genoemd in paragraaf 2.4. Voor het Fochteloërveen/Esmeer betekent dit een gemiddelde toename van 5.249 gedeeld door 8 gebieden is 656 wandelingen per jaar. Dit is een gemiddelde toename van 2 wandelingen per dag. Hetzelfde geldt voor het Witterveld. Aan de randen van het Witterveld is een toename te verwachten van 2 wandelaars per dag.

3.2.3 Fietsen vanuit de woning

Fietsers zijn bereid om maximaal 5 kilometer te fietsen naar een 'groene' omgeving voor het maken van een langere fietstocht⁷. De meeste mensen maken een fietstocht van ongeveer 40 kilometer. Vanuit Kloosterveen III West is - via de Domeinweg en het nieuwe fietspad richting Fochteloërveen- het Fochteloërveen eenvoudig te bereiken. Dit gebied biedt voldoende mogelijkheden voor het maken van fietstochten. De afstand van een rondje vanuit de woonwijk over het Fochteloërveen is ca. 22 kilometer.

We kunnen dan ook vooraf vaststellen dat het aantal fietsers dat vanuit de eigen woning een fietstocht onderneemt zal toenemen. Een rondje fietsen langs de rand van het Witterveld is ook mogelijk. In het gebied zelf zijn verder geen fietspaden, omdat het niet toegankelijk is.

Fietsers fietsen gemiddeld 16 km/uur en hebben dus een grotere actieradius dan wandelaars. Voor Kloosterveen III West en Zuid maken wij geen onderscheid, omdat vanuit beide kanten de gebieden goed bereikbaar zijn qua fietsafstand. Alternatieve fietsrichtingen zijn:

- Noordwest (o.a. Norg met een fietsafstand van ca. 8 kilometer);
- Noordoost (o.a. Zeijerveld ca. 6 km, Zeijen ca. 8 km);
- Oost (o.a. Asserbos op ca 4 km, gebied Drentsche Aa op ca. 8 km);
- Zuid (o.a. Recreatiegebied Baggelhuizen/Pelincksbos/Witterveld fietsafstand van ca. 4 kilometer en boswachterij Hooghalen ca. 14 km);
- West (o.a. Fochteloërveen).

Het aantal fietsers dat richting Drentsche Aa (Rolde/Baloo) fietst, zal niet merkbaar toenemen. De stad vormt een barrière. Men moet eerst circa een half uur door de stad fietsen voordat men het natuurgebied bereikt.

Uit cijfers van het CBS blijkt dat de helft van de bevolking regelmatig fietst voor recreatieve doeleinden. De volgende berekening laat zien wat de te verwachten toename is:
 2.611 (totaal aantal inwoners van Kloosterveen III) $\times 50\% = 1.306$ fietsers per week. Op jaarbasis betekent dit een potentieel van 67.912 fietsers.

⁷ Balansboek rood-groen, Stichting Recreatie - 2005

Ook hier geldt dat wij ervan uitgaan dat het aantal uren aaneengesloten plaatsvindt en dat men dus het gebied in zal fietsen. Dit is dus de maximale variant. Het kan zijn dat men vaker een kleine afstand rondom de woonwijk fietst, maar dit is niet te achterhalen.

Het is onbekend waar de fietsers naar toe zullen fietsen, dus de verdeling van de toename valt niet aan te geven. Als het gaat om aantrekkelijke fietsgebieden dan heeft de fietser de keuze om richting de vijf hierboven genoemde hoofdrichtingen te fietsen (zie pijlen op de kaart). Aangenomen mag worden dat de fietsers zich zullen verspreiden over het gebied. Op de kaart is te zien welke routemogelijkheden er zijn en hoe de spreiding eventueel kan plaatsvinden. In ieder geval zullen de fietsers het natuurgebied dieper in gaan dan de wandelaars.

Delen wij de toename door de vijf hoofdrichtingen dan zal het Fochteloërveen en het Witterveld een jaarlijkse toename kunnen verwachten van 13.582 fietsers. Bij deze toename zit een kanttekening. Het huidige Kloosterveen bestaat voor 59% uit huishoudens met kinderen. Een rondje Fochteloërveen (22 km) is voor deze doelgroep een lange afstand. Een deel van de route (9 km langs Bovensmilde) is minder aantrekkelijk en uitnodigend om langs te fietsen. Wij verwachten dat Kloosterveen III West en Zuid een soortgelijke wijksamenstelling heeft als Kloosterveen I en dat daardoor circa 50% (de huishoudens met kinderen) niet het rondje Fochteloërveen zal fietsen. Het totaal aantal fietsers per jaar voor het Fochteloërveen komt daarmee op $13.582/2 = 6.791$ plus 79.560 is 86.351.

3.3 Conclusie

Naar verwachting zal er een gemiddelde toename van 86 wandelaars per dag zijn voor het Fochteloërveen/Esmeer. Hier is nog geen rekening gehouden met het verschil in het aantal woningen (verdeling Kloosterveen west en zuid gaat uit van totaal 1.150 woningen en het totale plan gaat uit van 1.200 woningen). Hier zit circa 4,5% verschil in. Als we deze toename meenemen dan is de verwachte toename 90 wandelaars per dag.

Een toename van wandelaars aan de rand van het Witterveld is minimaal. De afstand vanuit de wijk is te ver voor het maken van een korte wandeling. De toename van het aantal inwoners dat een lange wandeling maakt is naar verwachting 6. Op dit kleine aantal wandelaars is een stijging van 4,5% (1150->1200 woningen) verwaarloosbaar. Voor het Witterveld is er geen toename, omdat het gebied niet openbaar toegankelijk is.

De huidige druk is 79.560 fietsers per jaar in de kern van het Fochteloërveen. De verwachte toename per jaar is 6.791. Houden wij weer rekening met het verschil van 4,5% (1150->1200 woningen) dan komt dit neer op 7.097 fietsers per jaar. Dit betekent een stijging van 9%. In totaal is dit een toename van 19 fietsers per dag.

De fietspaden rondom het Witterveld zullen een toename kunnen verwachten van 13.582 fietsers per jaar. Houden wij weer rekening met het verschil van 4,5% dan komt dit neer op 14.193 fietsers per jaar. Dit betekent 39 extra fietsers per dag. Voor het Witterveld is er geen toename, omdat het gebied niet openbaar toegankelijk is.

4 Aanbevelingen

In dit hoofdstuk hebben wij enkele aanbevelingen opgenomen.

Monitoren

Dit onderzoek is te beschouwen als een eerste verkenning op basis van kengetallen. Er zijn zeer weinig telgegevens beschikbaar. Wij bevelen aan om nader onderzoek te doen naar het daadwerkelijke recreatieve gebruik van het Fochteloërveen (tellingen, enquêtes, etc.), en de mogelijkheden om dit gebruik te beïnvloeden. Deze gegevens zijn niet alleen belangrijk voor dit onderzoek, maar kunnen ook gebruikt worden bij verdere inrichting van het Fochteloërveen.

Inrichting Fochteloërveen

De toekomstige ontsluiting van fiets- en wandelpaden vanuit Kloosterveen III is zeer belangrijk bij het sturen op de toekomstige recreatiedruk van het Fochteloërveen. Natuurmonumenten treft momenteel voorbereidingen voor maatregelen om het recreatief gebruik van het Fochteloërveen te beïnvloeden. Een belangrijke maatregel – opgenomen in het Dutch Crane Resort - is het opheffen van een wandelpad vanaf het nieuwe fietspad richting het Esmeer. Indien dit pad verdwijnt, wordt de mogelijkheid tot het maken van een rondje weggenomen, waardoor dit gebied zijn recreatieve aantrekkelijkheid voor korte wandelingen en wandelingen met de hond verliest. De aanleg van een uitzichtplatform is ook onderdeel van het Dutch Crane Resort, maar welk effect dat op de recreatiedruk heeft is in dit stadium niet te zeggen.

Verminderen recreatiedruk vanuit Kloosterveen

Het voordeel van Kloosterveen III (en geheel Kloosterveen) is dat de omgeving diverse recreatiegebieden herbergt. Door deze mogelijkheden kunnen de inwoners kiezen en zullen zij zich automatisch meer verspreiden. Deze uitgangssituatie leent zich ook uitstekend om op te sturen. Door de wandel- en fietsinfrastructuur en de gebieden zelf zo in te richten dat de inwoners gaan recreëren daar waar dat gewenst is, kan men sturen op de recreatiedruk. Daarnaast speelt de inrichting van Kloosterveen III zelf een belangrijke rol. Als de groene zones in Kloosterveen III aantrekkelijk worden ingericht voor recreatief gebruik, dan kan binnen de eigen wijk worden voorzien in (een deel van) de recreatiebehoefte. Bij het treffen van genoemde maatregelen kan rekening worden gehouden met de bevolkingssamenstelling en de verschillende recreatiemotieven (zie paragraaf 3.2).

Gezamenlijke verantwoordelijkheid

Het beïnvloeden van de recreatiedruk door de inrichting van Kloosterveen III en haar omgeving is het meest succesvol als partijen gezamenlijk de verantwoordelijkheid dragen. Partijen als gemeente Assen, provincie Drenthe, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en de landgoedeigenaren zullen gezamenlijk op moeten trekken en de plannen met elkaar moeten afstemmen.

Bijlage 1

Bronvermelding

Bronnen:

www.wikipedia.com
www.natuurmonumenten.nl
www.staatsbosbeheer.nl
Gemeente Assen
Gemeente Midden-Drenthe
www.encyclopediedrenthe.nl
www.ditisassen.nl
www.afstandmeten.nl

Bijlage 2

Fietstellingen Fochteloerveen - Veenhuizen

Fietspad Fochteloërveen - Veenhuizen dag/uur intensiteiten 10 t/m 18 september 2005

Tijd	za 10-09	zo 11-09	ma 12-09	di 13-09	wo 14-09	do 15-09	vr 16-09	za 17-09	zo 18-09	Totaal:	(%)
1:00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2:00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3:00	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0
4:00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5:00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6:00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7:00	0	0	1	2	2	1	0	0	1	7	0,3
8:00	0	0	3	6	4	5	2	0	1	21	1
9:00	1	1	0	1	2	0	0	8	1	14	0,6
10:00	5	5	5	1	3	0	0	9	6	34	1,6
11:00	9	14	9	21	10	10	2	6	23	104	4,8
12:00	13	28	15	35	8	17	4	8	29	157	7,3
13:00	21	40	18	48	4	14	2	40	55	242	11,2
14:00	51	40	18	63	6	21	8	13	48	268	12,4
15:00	40	94	19	80	4	9	4	9	45	304	14,1
16:00	48	111	30	69	12	17	11	13	126	437	20,2
17:00	34	61	21	29	4	17	5	23	58	252	11,7
18:00	7	27	6	19	2	2	32	9	18	122	5,6
19:00	6	11	3	9	0	0	5	6	6	46	2,1
20:00	9	5	3	11	3	0	90	5	6	132	6,1
21:00	0	0	6	0	1	0	4	4	0	15	0,7
22:00	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2	0,1
23:00	0	0	1	0	0	0	0	1	0	2	0,1
24:00:00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	244	437	158	394	65	113	169	157	423	2160	100

Bijlage 6

Passende Beoordeling niet broedvogels

